

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2022 | Week 26

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4

8075 AC Elspeet

Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: ouderling J. Fijan

Zichtweg 3

8075 CN Elspeet

Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V. zondag 3 juli 2022

09.30 uur ds. P. Molenaar te Lunteren

15.00 uur ds. M. van Kooten

Collecten

1. Kerk

2. Instandhouding predikantsplaats

3. Kerk

Van harte aanbevolen

Kinderoppas

Teunie Bossenbroek-Mulder, Nelleke Schoonhoven-Slappendel en Marilyn van den Broek

Oranjehof

Kerkradio Oranjehof – Elspeet 10.30-11.15

Maandagmorgen: "voorlezen" door mw. I de Vogel

Woensdagmorgen 13 juli: Vervolgvertelling + meditatie christenreis John Bunyan met aansluitend

orgelspel door Dhr. C.A. van 't Noordende. Wilt u een vraag stellen? Belt u dan 0577-723192 of mail naar noordende@filternet.nl

De uitzending vindt plaats vanuit de HHK, vierhouterweg, te beluisteren via kanaal 58 op de kerkradio of via www.hhgelspeet.nl/preek-luisteren Heeft u vragen?

Bel naar de oranjehof!

0577-492278 / info@oranjehof.org

Adriaan Renier 1884-1887

Dit keer willen we uw aandacht vragen voor Adriaan Renier die predikant was in onze gemeente van 1884 tot 1887.

De geschiedenis van de familie Renier begint in Leiden. Daar woonde apotheker Jakob Renier met zijn vrouw Geertruida Maria Boon. Overigens blijken diens voorouders vluchtelingen geweest zijn uit de omgeving van Luik waar het protestantisme gedurende de Tachtigjarige oorlog niet werd gedoogd. Uit hun huwelijk werd Jakob (1765-1837) geboren die na theologische studie in zijn geboortestad predikant werd. Hij diende een vijftal Zeeuwse gemeenten. Dat waren achtereenvolgens Nisse (1788-1789), Aardenburg (1789-1790), IJzendijke (1790-1793), Colijnsplaat (1793-1798) en Veere (1798-1836). Jakob kunnen we niet rangschikken onder de bevindelijke predikanten. Wel zette hij zich bijzonder in voor het onderwijs en was de oprichter van een latijnse school te Veere die in de loop der jaren ter ziele was gegaan. Deze school hield stand van 1801 tot 1817. Jakob onderwees er in Latijn en Grieks en was er geruime tijd rector. Ook was hij zeer geïnteresseerd in de Zeeuwse geschiedenis zowel maatschappelijk als kerkelijk. Zo publiceerde hij over de Zeeuwse hervormer Johannes van Migrode.

Van belang is ook zijn in 1805 verschenen werkje 'eene Redevoering over de ongenoegzaamheid van de rede ter vervulling van de dringende behoefte van den mensch'. Hij was er klaarblijkelijk achter gekomen dat de rede eren God onteren inhoudt. Anderzijds hield hij er ook wel liberale opvattingen op na.

Met zijn vrouw Cornelia Moset kreeg Jakob twee zonen die hem in het ambt volgden. Dat waren Bernardus Renier (1816-1865) die zijn hele leven (van 1842 tot zijn dood in 1865) 's Heer Hendrikskinderen diende. De andere zoon was Jakob Renier (1811-1879). Jakob heeft alleen 's Gravenpolder gediend van 1837 tot 1876.

Jakob kreeg twee zoons die evenals vader en grootvader dienaar van het Goddelijk woord werden. Dat betrof allereerst Cornelis Adriaan Renier (1844-1899). Omdat vader de kosten voor het gymnasium niet kon betalen werd hij voor het staatsexamen opgeleid door twee predikanten uit de omgeving, waarna hij theologie ging studeren in Utrecht. Hij werd achtereenvolgens predikant te Buren, Bergschenhoek, Utrecht en Amsterdam. Hij ging in de hoofdstad met de doleantie mee. Vanwege zijn broze gezondheid -hij leed aan suikerziekte, gepaard gaande met een longaandoening- moest hij vervroegd met emeritaat. Van hem zijn er nog enkele preken bewaard die een plek kregen in de prekenreeks 'Uit de diepte'. Ook verscheen er een prekenbundeltje getiteld 'Jacobs worsteling'. De opbrengst van dat prekenbundeltje kwam ten goede aan 'de stichting van een Tehuis voor ouden van dagen voor leden der Gereformeerde Kerk alhier', te weten Amsterdam.

Vervolgens was daar Adriaan (1847-1921) die onze gemeente diende van 1884 tot 1887. Adriaan Renier werd geboren op 12 januari 1846 in de pastorie van de hervormde gemeente te 's Gravenpolder. Of hij net als zijn broer particulier onderwijs ontving voor hij theologie ging studeren is onbekend. Hij diende na zijn theologische studie de gemeente Wilnis (1875-1879), alwaar hij in het ambt bevestigd werd door zijn broer die toen in Bergschenhoek stond.

Vanuit Wilnis kreeg hij in 1877 een beroep naar Aalburg, Oene, Westbroek, Nieuwerkerk a/d IJssel, Dussen-Hank, Elburg, Meeuwen, Monnickendam, Strijen, Sprang-Capelle, Rotterdam-Hillegersberg, Wouterswoude, Alblasterdam en Bergambacht (1878). Laatstgenoemd beroep nam hij aan en diende de gemeente Bergambacht van 1879 tot 1884, nadat hij opnieuw bevestigd werd door zijn broer die toen in de hoofdstad van ons land stond. In 1881 kreeg hij een beroep naar Axel, Ophemert, Oudewater, Ouddorp, Bergschenhoek, Heerjansdam, Wageningen en Andel, een

jaar later naar Zuidland, Maasluis, Gorinchem en Rouveen. In 1883 volgden beroepen naar Aalburg, Raamsdonk, Kootwijk, Nederlangbroek, Hagestein, Haarlemmermeer, Dinteloord en Wijnjewoude. Een beroep dat hervormd Elspeet in dat jaar uitbracht nam hij aan. Dit keer werd hij niet door zijn broer bevestigd zoals de eerdere twee malen. Zou dat te maken hebben gehad met het uit elkaar groeien vanwege het kerkelijk standpunt dat ze beiden innamen? Geestelijk bleven ze immers één. Wat brengt menselijk handelen in het kerkelijk leven vaak een verdriet en verwijdering teweeg onder broeders die ten diepste van het zelfde huis zijn, terwijl alles hier op aarde voorbijgaand is en een eeuwigheid zonder einde wacht...

Ds. Renier werd hier op 13 Januari 1884 bevestigd door consulent M.H. Bolkenstein te Hierden. Renier deed intrede met Titus 3:3-8: Want ook wij waren eertijds onwijs, ongehoorzaam, dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde, en elkander hattend. Maar wanneer de goedertierenheid van God, onzen Zaligmaker, en Zijn liefde tot de mensen verschenen is, heeft Hij ons zalig gemaakt, niet uit de werken der rechtvaardigheid, die wij gedaan hadden, maar naar Zijn barmhartigheid, door het bad der wedergeboorte en vernieuwing des Heiligen Geestes; Denwelken Hij over ons rijkelijk heeft uitgegoten door Jezus Christus, onzen Zaligmaker; Opdat wij, gerechtvaardigd zijnde door Zijn genade, erfgenamen zouden worden naar de hope des eeuwigens levens. Dit is een getrouw woord, en deze dingen wil ik, dat gij ernstelijk bevestigt, opdat degenen, die aan God geloven, zorg dragen, om goede werken voor te staan; deze dingen zijn het, die goed en nuttig zijn den mensen.

Renier legde de nadruk op de zondagsheiliging. Vanaf de kansel werden voortaan geen publieke verkopeningen of zaken die de burgerlijke gemeente betreffen afgekondigd zoals dat tot die tijd gebeurde na afloop van de kerkdienst vanaf de kerkspraak, de steen die naast het koor (Uddelse stuk) van de kerk ligt. Ook gingen de herbergen op zondag dicht voor de plaatselijke bevolking. Gedurende de periode dat Renier Elspeet diende vond de doleantie plaats. Hoewel zijn broer in Amsterdam daarin meeding was dat bij Adriaan niet het geval. Hij was wars van het Kuyperianisme. Een ouderling legde tijdens zijn bediening het ambt neer om zich aan te sluiten bij een dolerende gemeente. Dat zal Nunspeet zijn geweest. Het betrof niet de prediking van ds. Renier maar de grondslag van de hervormde kerk in het algemeen. Renier kon de man niet tegenhouden maar hield hem voor dat hij hier op

aarde geen volmaakte kerk moest verwachten. Vanuit Elspeet kreeg hij in juli 1885 een beroep naar Otterlo, in februari 1886 gevolgd door een beroep naar Elburg. In juni 1887 volgde een beroep naar Tjerkgaast en Nieuwerkerk a/d IJssel, een maand later gevolgd door het Friese Haskerdijken en het eveneens in Friesland gelegen Nijehaske. Ook IJsselmuiden-Grafhorst bracht in die zomermaand een beroep op Renier uit. Dat laatste beroep nam hij aan. De doleantie had aldaar nauwelijks invloed gehad. De oud-predikanten Deetman en Geselschap die tijdens de doleantie in Amsterdam stonden hadden zich niet achter Kuyper c.s. geschaard. De kerkenraad van IJsselmuiden-Grafhorst volgden daarin hun oud predikanten. Met de komst van ds. Renier hoefden ze niet te vrezen dat deze het spoor zou volgen van diens broer die zich in Amsterdam wel aan de zijde van Kuyper voegde. Het optimisme dat Kuyper uitstraalde om het woord gezag te geven in pers, onderwijs, wetenschap, staat en maatschappij was velen daar evenals in Elspeet vreemd. Men was kennelijk bang voor te groot menselijk activisme, zeg maar gerust Jehu's ijver. Deze steekt inderdaad als een contrast af met Hem Die zei: 'de ijver van Uw huis heeft Mij verslonden'. Men leefde meer vanuit het beginsel 'Het is tijd dat de Heere werke...' De tijd heeft door de jaren geleerd waar het activisme van Kuyper op uitliep. Renier gaf goed leiding in die dagen. Hij bewerkstelligde mede dat de financiële steun aan de Vrije Universiteit te Amsterdam werd opgezegd alsmede de Nederlandsche Gereformeerde Zendingsvereniging, die beiden door Abraham Kuyper waren opgericht.

Tijdens de periode dat ds. Renier IJsselmuiden diende kreeg hij opnieuw veel beroepen. In 1888, een jaar na zijn intrede werd hij te Lunteren beroepen, een jaar later in Oene. In 1890 volgde een beroep naar Opheusden. Hij werd in 1891 opnieuw beroepen door zijn tweede gemeente Bergambacht. Hij bedankte echter. Dat deed hij in dat jaar eveneens voor Staphorst en Burgwerd. In 1892 volgde een beroep naar Oldeboorn, Rotterdam-Charlois en Onstwedde waar voor hij bedankte. In 1893 brachten Monster, Ouderkerk a/d IJssel en Voorthuizen vergeefs een beroep op hem uit. Zo ook Hasselt in 1894. In 1895 deed zijn eerste gemeente Wilnis tevergeefs een beroep op hem. Ook Onstwedde deed voor de tweede maal een vergeefse poging hem naar het Groningerland te krijgen. In 1896 volgde een beroep naar Vinkeveen. In 1897 beriep Staphorst hem voor de tweede keer maar hij bedankte wederom. In 1898 deed Huizen vergeefs een beroep op hem. In 1903 volgde een beroep naar Oud Alblas en in 1904 naar Andel. Voor beide

beroepen bedankte hij. Toen Ouderkerk a/d IJssel hem in 1905 voor de tweede maal –de vorige keer was twaalf jaar eerder- vroeg over te komen nam hij dit beroep aan. Hij werd in IJsselmuiden opgevolgd door ds. N.C. Bakker (1906-1910) en ds. P. Zandt (1910-1915).

In juli 1905 nam hij afscheid van de gemeente en vertrok naar Ouderkerk a/d IJssel (1905-1910). Hij kon het aldaar met de gezelschapsmensen goed vinden. Een van de 'gezelschapsmensen' –Pieter Schouten genaamd- meldde van ds. Renier dat 'de leeraar onzer gemeente met veel vrijmoedigheid mocht spreken uit den weg dien de Heere met hem gehouden had' toen deze hem opzocht. Een van zijn Ouderkerkse kerkgangers was Arie de Redelijkheid (1899-1979), de latere voorganger van het wijkgebouw te Ouderkerk aan de IJssel en 'Rehoboth' te Nieuwleusen. Hij was een jongen van tien jaar en zonder het woord Gods en de kerkgang opgevoed. Wel moest hij op zondagmiddag naar zondagsschool maar dat was niet om onderwijs vanuit het Woord Gods te ontvangen maar dat de ouders die een drukke kwekerij hadden even rusten konden. Het daar gezaaide woord droeg vrucht. De Redelijkheid vroeg aan zijn moeder of hij vortaan naar de kerk mocht en naar de catechisatie. Dat was juist in de tijd van ds. Renier. De Redelijkheid noemde hem in een jubileumpreek een man die 'overtuigend' sprak. 'Zo hij de zonden voorstelde, zo waren ze in mij'. 'Later hoorde ik van veranderde mensen, dat Gods volk gaarne kerkte onder hem. Hij was wat bars tegen gemaakte godsdienst. Maar daar heb ik geen hinder van gehad. Oprechtheid dat was het kenteken van zijn leer'. Wanneer we zijn portret bekijken (een foto uit de IJsselmuidense tijd), dan zien we inderdaad een vriendelijke, warme maar ook besliste blik van een persoonlijkheid wiens gelaat gestoffeerd is met snor en baard.

Vanuit de gemeente Ouderkerk aan de IJssel werd hij in 1908 voor de derde keer naar Staphorst beroepen. Driemaal is scheepsrecht ging bij hem niet op. Hij bleef in Ouderkerk a/d IJssel. Ook voor een beroep naar Brakel bedankte hij. Zijn laatste gemeente was Eemnes Buiten (1910-1916). Dit had vooral ook te maken met de grootte van de gemeente. In het verslag van de afscheidsdienst meldde de correspondent van de Schoonhovense Courant: 'Vijf jaar lang had Zijn Eerwaarde onze gemeente gediend, maar het arbeidsveld was hem te groot. Vandaar dat hij gaarne naar de kleine gemeente Eemnes-Buiten vertrok. Ouderkerk is een gemeente waar werk is voor twee predikanten geruggesteund door een kerkenraad die een

werkzaam aandeel neemt in den arbeid' verklaarde ds. Renier in zijn slotwoord.'

In 1915 overleed zijn vrouw Ina van Buijsen, afkomstig uit Pijnacker met wie hij vijf kinderen kreeg. In 1916 ging hij met emeritaat. De financiële positie van de predikant was niet best want een bevriend predikant schreef de gemeente Ouderkerk aan de IJssel aan 'zoo mogelijk eenige steun te verlenen'. Daarop werd er aldaar een collecte gehouden.

Adriaan Renier overleed op 12 april 1921 te Utrecht. Hij werd begraven in IJsselmuiden alwaar zijn vrouw en een dochter ook begraven lagen. In 2000 kocht de hervormde gemeente IJsselmuiden de grafrechten om ruimen te voorkomen. Alzo gedacht men daar postuum nog hun voorganger die aldaar het zuivere woord Gods gepredikt had.

Bij de diensten

Komende zondag hoop ik in Driedorp voor te gaan. 's Morgens staat mijn bevestiger ds. P. Molenaar uit Lunteren op het preekrooster. In de middagdienst was ik van zins verder te gaan met de behandeling van de Heidelberger Catechismus. Dit keer is aan de orde zondag 46 over de aanhef van het Onze Vader. Hazeu bracht het als volgt onder woorden op de wijs van Psalm 15:

Wat reën gaf Christus ons bevel
Om God als Vader aan te spreken?
Dat Hij begeert in Zijn bestel
Een kindervrees in ons, en wel
Bij 't aanbegin van al ons smeken.

Opdat Hij een goed toeverzicht
Tot God in ieder zou verwekken
Welk beiden zijn de grond en plicht
Van ons gebed, dus ingericht
Om tot Gods eer en vrees te strekken.

Dat God ook onze Vader is
Door Jezus Christus onze Heere
Die Zich ontfermt en ons gewis
Niet laten zal in al 't gemis
Wanneer wij iets van Hem begeren.

Dat Hij ons minder af zal slaan
Als wij gelovig tot Hem nad'ren
En bidden –dan ons wordt gedaan
Wanneer wij vragen een bestaan
Of aards genot van onze vad'ren.

Wat reën is hier nog bij gezeid
'die in de heem'len is gezeten?'
Om Gods geduchte majesteit
Die hemels is in eeuwigheid
Naar geen aards denkbeeld af te meten

Dat wij van Zijn geduchte macht
Nooddruftigheën, des lijfs en zielen
Verwachten mogen dag en nacht
Waarom Hij dus van ons verwacht
Dat wij eerbiedig voor Hem knielen.

Ter overdenking

Wie een roos van Christus denkt te zijn, moet weten dat zijn leven een leven tussen de doornen zal zijn. (Maarten Luther).

Tenslotte

Een hartelijke groet vanuit de pastorie en hartelijk dank aan de scriba die vorige week de zieken- en geboorterubriek voor zijn rekening nam vanwege mijn afwezigheid.

de redactie